

Odnos učenik-nastavnik

19.12.2017.

Razlika podučavanja i učenja

- **Podučavanje?**

Proces podučavanja obavlja jedna osoba (nastavnik)

- **Učenje?**

Proces učenja se odvija u drugoj osobi (učenik)

- Učenici su otvoreni da uče samo kada je odnos nastavnika i učenika dobar - uspešnost nastavnika se ogleda u tom odnosu

Odnos između nastavnika i učenika

- Otvorenost - direktna i iskrena komunikacija
- Brižnost - kada svako zna da ga drugi poštuje
- Međuzavisnost
- Samostalnost - dopuštanje da svako razvije svoju jedinstvenost, kreativnost, individualnost
- Uzajamno zadovoljenje potreba - da nijedna potreba ne bude zadovoljena na uštrb potreba drugih

Deca različitog uzrasta zahtevaju različite metode rada, ali osnovni **ljudski odnos** nastavnik-učenik uvek treba biti isti.

Neki problemi u odnosu između nastavnika i učenika

- Nastavnik - naizgled konfliktna uloga nastavnika i ljudskog bića
- Nastavnici žele da podučavaju, a ne da zavode disciplinu
 - da li se disciplina može uspostaviti bez upotrebe moći?
 - upotreba moći ugrožava osećaj autonomije učenika
 - učenici će se više pridržavati pravila ako ih uspostave zajedno sa nastavnikom

Efikasan model odnosa nastavnik-učenik

- Dobar nastavnik je uvek miran, spokojan, uvek dobro raspoložen. Nikad ne gubi pribranost, nikad ne pokazuje snažna osećanja.
- Dobar nastavnik nema predubedenja i predrasude.
- Dobar nastavnik može da prikrije svoja prava osećanja od učenika i on to čini.
- Dobri nastavnici na isti način prihvataju sve učenike.
- Dobri nastavnici obezbeđuju da radna sredina uvek bude zanimljiva, stimulativna i slobodna ali ipak u svako doba, tiha i uredna.
- Dobri nastavnici su pre svega dosledni. Nikada se ne menjaju, nisu površni, ne zaboravljaju, ne menjaju raspoloženja, ne prave greške.
- Dobri nastavnici znaju odgovore. Oni su mudriji od učenika.
- Dobri nastavnici podržavaju jedan drugoga, čine ujedinjeni front u odnosu na učenike, bez obzira na lična osećanja, vrednosti i ubedenja.

Sva ponašanja
učenika

Prihvatljiva
ponašanja

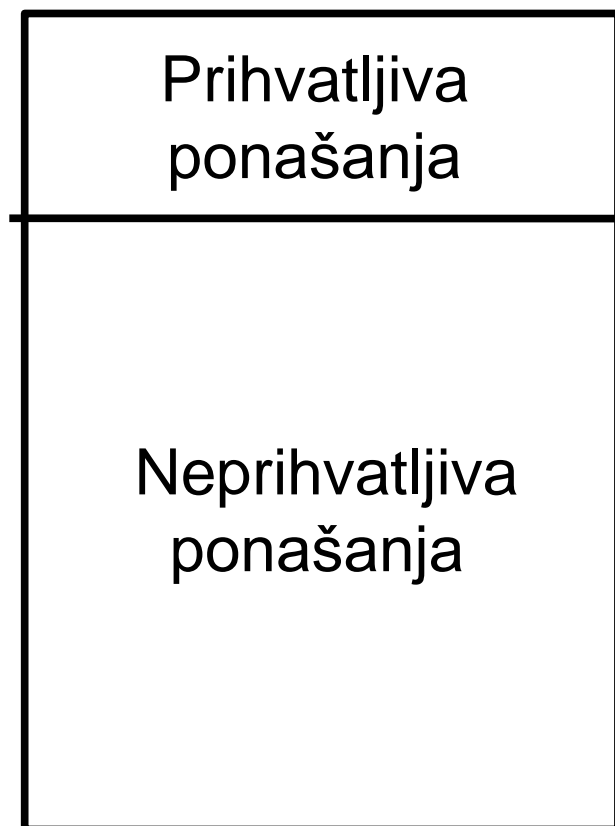
Neprihvatljiva
ponašanja

Tolerantni nastavnici

Prihvatljiva
ponašanja

Neprihvatljiva
ponašanja

Netolerantni nastavnici

NETOLERANTNI NASTAVNICI

- Kod učenika više primećuju neprihvatljiva ponašanja
- Više kritikuju
- Postavljaju “visoke standarde”
- Konvencionalni su
- Rigidni su, posebno u shvatanju dobrog i lošeg

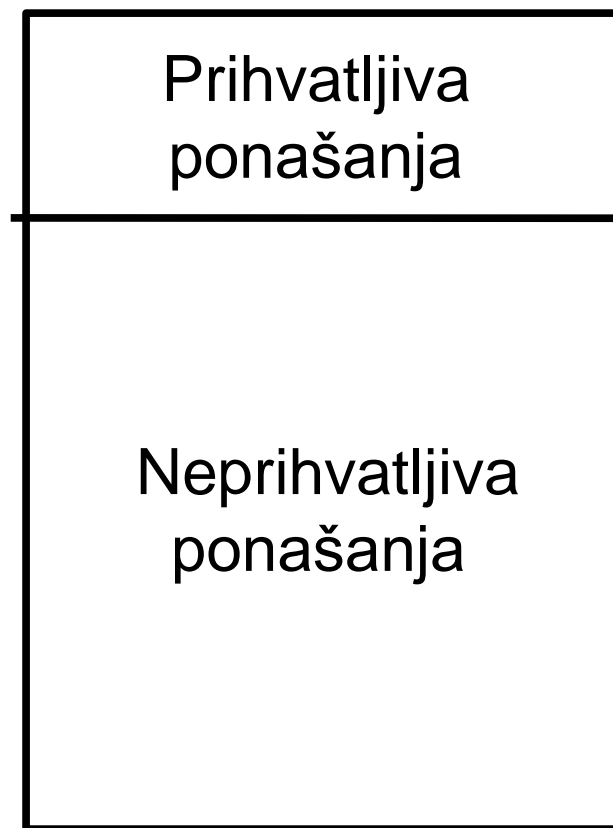
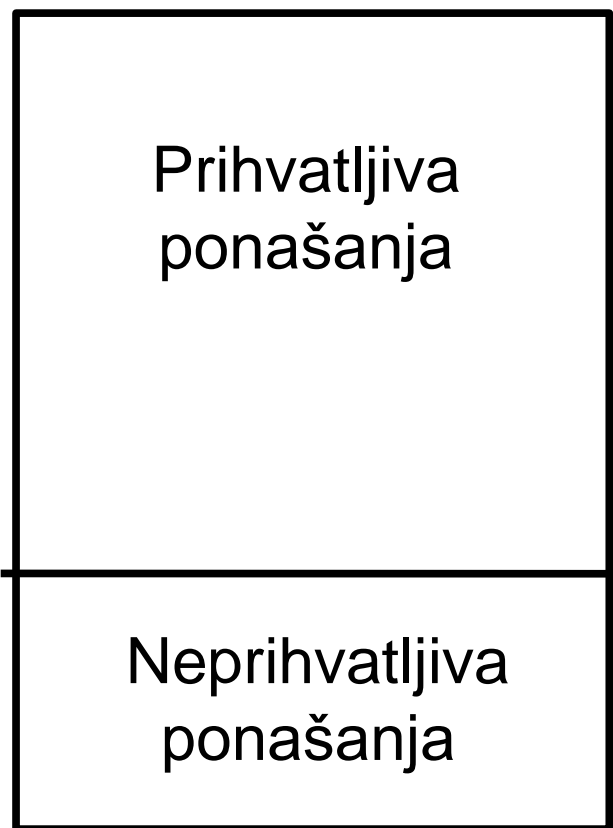
TOLERANTNI NASTAVNICI

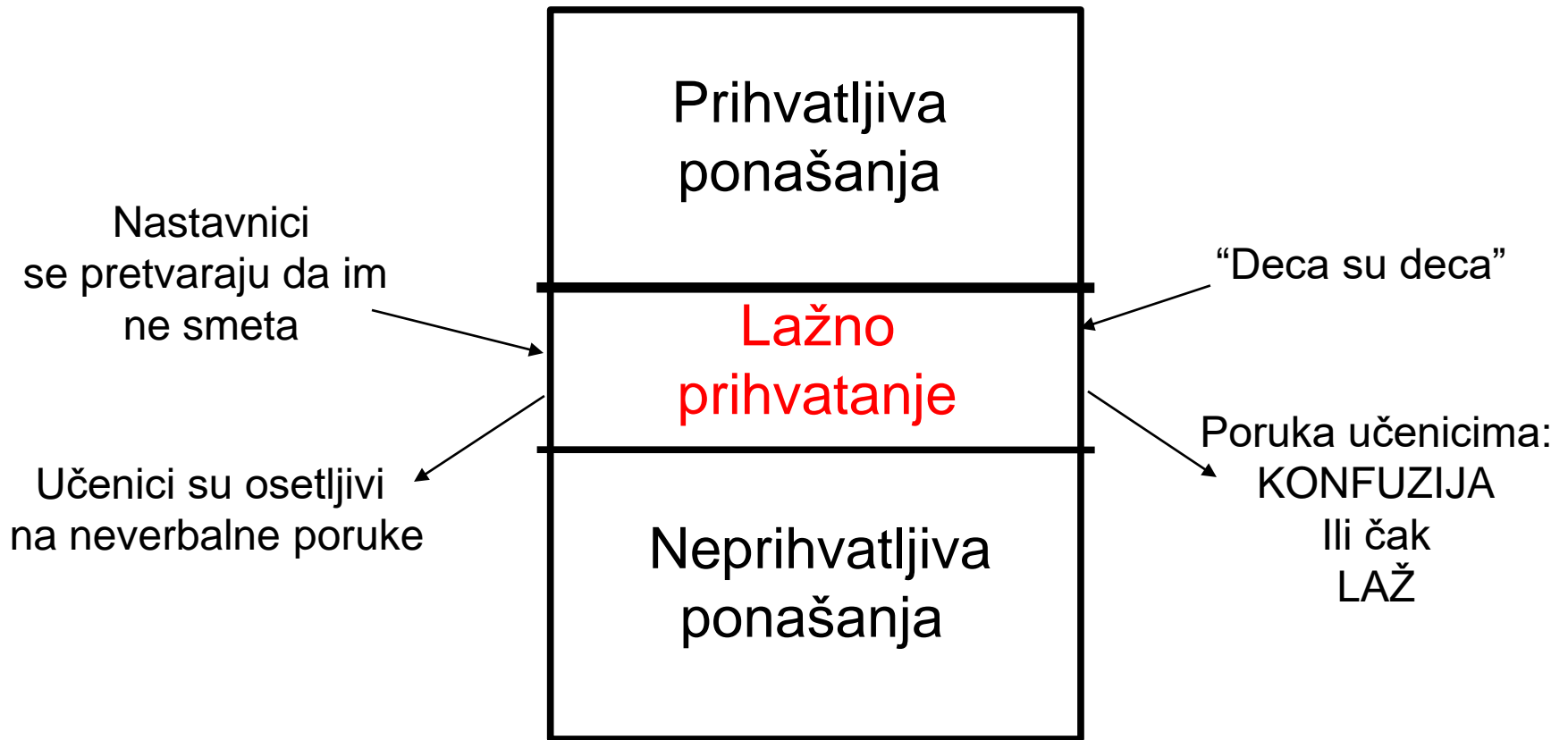
- Kod učenika više primećuju prihvatljiva ponašanja
- Manje kritikuju
- Postavljaju “visoke standarde”
- Više uživaju u nekonvencionalnoj atmosferi u odeljenju
- Fleksibilniji su i manje nameću svoje viđenje dobrog i lošeg

Razlikuju se reakcije učenika na ova dva tipa nastavnika.

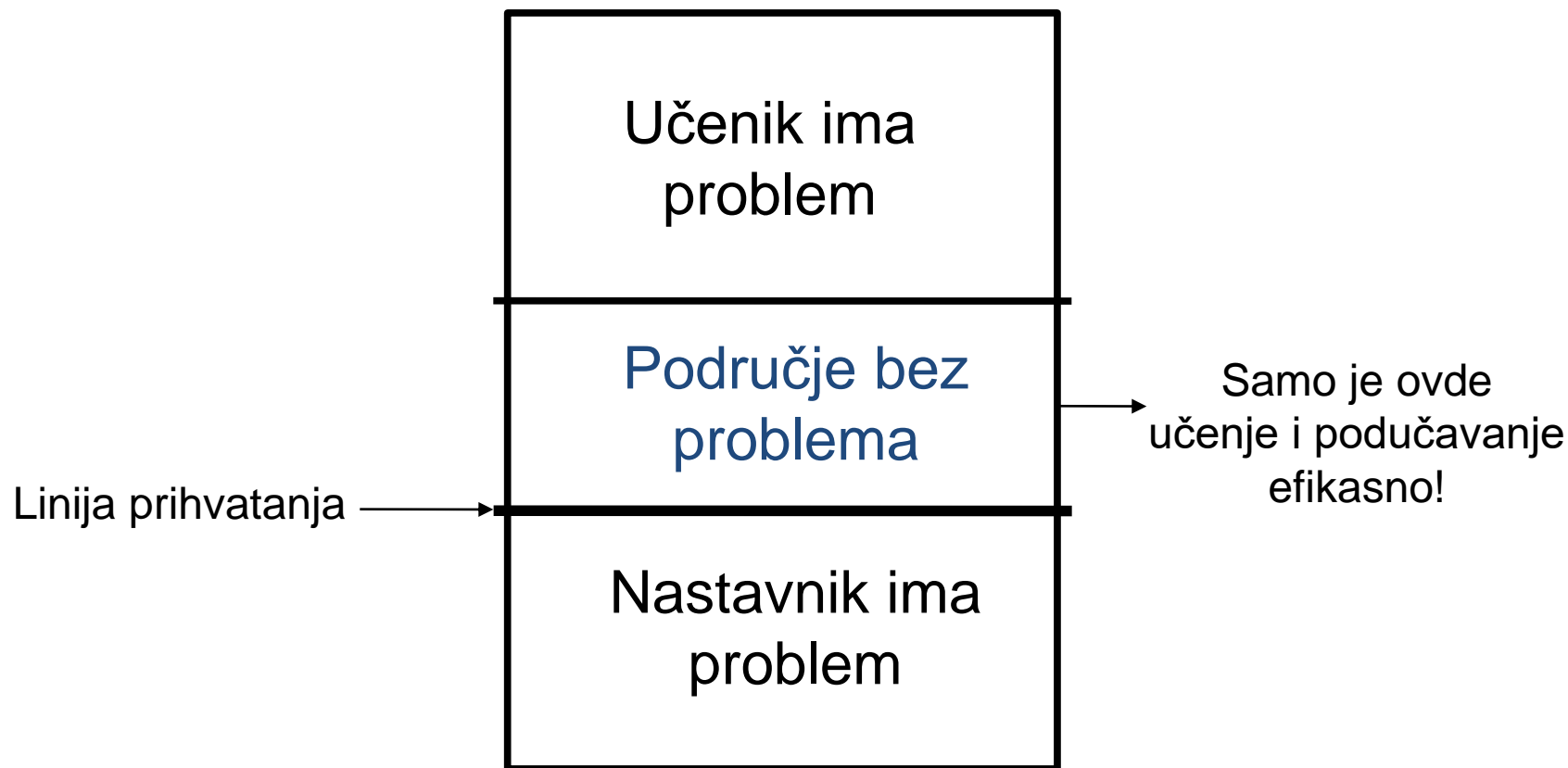
Tri razloga pomeranja linije u promenljivom pravougaoniku:

1. Promena u samom sebi (fizičke i psihičke)
2. Promena u učeniku (razlike među učenicima)
3. Promena situacije (za sve postoji vreme i mesto)

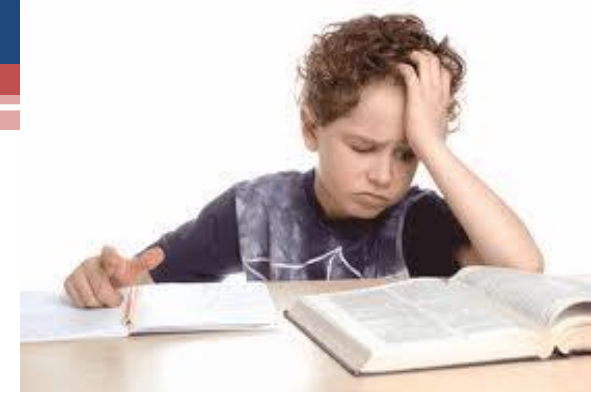
- I učenik i nastavnik će uvek imati neki problem
- Važno je utvrditi čiji je problem jer onda znamo šta možemo da učinimo

Ko ima problem?

- Učenica otkriva nastavniku da je ljuta i razočarana jer majka neće da je pusti da ide u grad sa drugovima
- Učenik urezuje svoje ime na klupu
- Učenik sanjari na času

Učenik ima problem

- Kada učenik ima problem?
- Šta nastavnici mogu da učine?
- Problemi učenika ne mogu biti ostavljeni kod kuće!
- Zašto nastavnici ne uspevaju da pomognu učenicima koji imaju problem?
 - Oni ne znaju kako da efikasno reaguju
 - "Učenici nas odbacuju"
 - "Nisam adekvatna osoba da pomažem"
 - Nastavnik od učenika zahteva da promeni ponašanje, da nema problem, da bude drugačiji

Jezik neprihvatanja

Naređivanje
Upozoravanje
Moralisanje
Savetovanje
Pridikovanje

← Nuđenje rešenja
uz neprihvatanje

Osuđivanje, blamiranje
Etiketiranje
Analiziranje, interpretiranje

← Izražavanje prosuđivanja i osude

Hvaljenje
Saosećanje

← Odbacivanje i ignorisanje problema

Ispitivanje

← Pronalaženje rešenja

Sarkazam, humor, povlačenje

← Menjanje teme

Kada učenik ima problem, nijedna od ovih reakcija nije efikasna.
Jezik neprihvatanja podrazmeva nužnu promenu, a ne sponatnu.

Efekti jezika neprihvatanja

- Učenik uglavnom čuje većinu skrivenih poruka u izjavama nastavnika
“Mislim da se to ne bi dogodilo da si bio bolji prema njoj. Zašto ne odeš kod nje i ne izviniš se za sve što si uradio?”
Šta učenik čuje?
- Vaša poruka učeniku postaje deo njegovog mišljenja o sebi
- Šta je pogrešno u navođenju činjenica, podučavanju i pružanju informacija? Zar to nije osnovna funkcija nastavnika?
 - Ukoliko je učenik preokupiran i uznemiren, činjenice predstavljaju prepreku za razradu problema
- Problem sa pohvalom?
 - Neraspoložen učenik ne reaguje na pohvalu ili čak odreaguje defanzivno
 - Slučajna, spontana i iskrena pohvala efektnija od planske (manipulativne)
 - Pohvala upućena jednom učeniku - negativno vrednovanje ostalih
- Problem s pitanjima?
 - Nespremnost da se osećanja podele sa drugim
 - Neadekvatna pitanja, ili pitanja koja ne pogađaju suštinu
 - Nametanje rešenja umesto da se pomogne učeniku da sam nađe rešenje

Rad sa učenikom koji ima problem

Tehnike konstruktivnog prihvatanja:

Pasivne - nastavnik je uključen

- Biti prisutan
- Pasivno slušanje (ćutanje)
- **Potvrđivanje** da se zaista sluša - verbalni (“empatičko mrmljanje” - razumem, uh...) i neverbalni znaci (klimanje glavom, naginjanje napred, oshivanje ili mrštenje u skladu sa sadržajem razgovora...)
- **Otvaranje vrata komunikacije**
“Želiš li da kažeš nešto više o tome?”

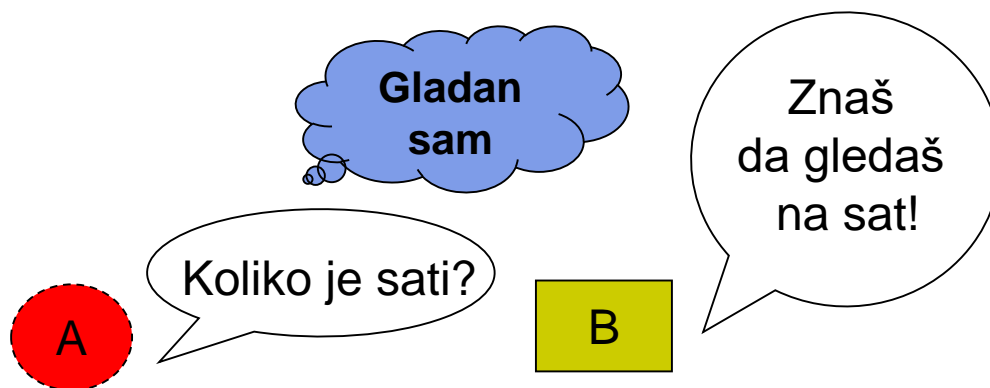
Aktivne - zahtevaju interakciju, učenik može da uvidi da li ga nastavnik prihvata, a ne samo da li je uključen

- **Aktivno slušanje**

Aktivno slušanje

U komunikaciji dolazi do šifriranja jer učenik uglavnom ne može otvoreno da saopšti svoj problem

Proces dešifriranja od strane nastavnika i provera tačnosti dešifriranja

Reflektovanje učenikovog iskaza

- Kako to uopšte izgleda?
- Čak i promašaj u reflektovanju koristi

Učenik: Miloš uvek vara, neću više da igram s njima

Nastavnik: Toliko te nervira način na koji se Miloš ophodi prema tebi da nameravaš da prestaneš da se igraš s njim?

Učenik: Da, umesto s njim, igraću se sa Borisom i Igorom.

Učenik: Kada će biti test?

Nastavnik: Da li te zabrinjava kada će biti test?

Učenik: Ne, nego da li će biti pitanja esejskog tipa ili na zaokruživanje?

Nastavnik: Dakle, brine te kakva će vrsta pitanja biti u testu?

Učenik: Da, pošto nisam baš dobar u pisanju sastava

Aktivno slušanje

Učenici retko sami sami započnu razgovor

Započinje se proces rešavanja problema

- Poverenje u učenikove kapacitete da reši problem
- Iskreno prihvatanje učenikovih emocija
- Želja nastavnika da pomogne
- Empatija, a ne saživljavanje
- OK je da kažete da vam je neprijatno
- Poštovanje privatnosti

Kako aktivno slušanje pomaže u podučavanju?

- Pomaže učenicima da prihvataju i savladaju emocije, tako da mogu da se vrate učenju i obavezama
- Odgovornost se prepušta učenicima i učenici lakše sami rešavaju probleme
- Utiče na odnos nastavnik-učenik: učenici radije slučaju nastavnike, i obrnuto; odnos je bliži i sadržajniji, smanjuju se problemi discipline